

Kontrollakt 31.12.2015 nr 12.2-4/8
riigihangete korraldamise kontrollimise kohta Eesti Maaülikoolis

Kontrollimise alus: rahandusministeeriumi 30.10.2015 kiri nr 12.2-4/14477

Kontrolliobjekti nimetus: Eesti Maaülikool

Kontrolliobjekti registrikood: 74001086

Kontrolliobjekti juhi nimi ja ametinimetus: Mait Klaassen, rektor

Kontrolli käigus andsid selgitusi: Kalju Koha, haldusdirektor

Kärt Kirsimägi, riigihangete talituse juhataja

Kaire Klaus, pearaamatupidaja-rahandusosakonna juhataja

Kontrollitav ajavahemik: 01.01.2014 – 31.12.2014

1. Kontrollimise eesmärk ja ulatus

1.1. Kontrollimisele kuulus Eesti Maaülikoolis (edaspidi ka hankija) riigihangete korraldamisel riigihangete seaduses (RHS) sätestatud nõuetest kinnipidamine ajavahemikul 01.01.2014 - 31.12.2014.

1.2. Kontrollimise eesmärgiks oli muu hulgas tuvastada, kas riigihanke piirmäära ületavate tehingute korral on korraldatud hankemenetlus; lihthanke piirmäära ületavate tehingute puhul on korraldatud lihthanke menetlus; hankija on jaotanud riigihanget osadeks, eirates riigihanke osadeks jaotamise korda; erandlike hankemenetluste liigi (väljakuulutamiseta ja väljakuulutamisega läbirääkimistega hankemenetlused) valik on olnud õiguspärane; hankelepingute sõlmimine ja muutmine on toimunud nõuetekohaselt.

1.3. Kontrollitaval ajavahemikul on hankija riikliku riigihangete registri (edaspidi register) kaudu korraldanud 82 riigihanget, millest:

- 1) 53 avatud hankemenetlust;
- 2) 20 lihthanget;
- 3) 4 minikonkurssi raamlepingu alusel;
- 4) 2 lihtsustatud korras tellitavat teenust;
- 5) 1 väljakuulutamisega läbirääkimistega hankemenetlus;
- 6) 1 väljakuulutamiseta läbirääkimistega hankemenetlus;
- 7) 1 avatud ideekonkurss.

1.4. Registris kajastatud 82-st riigihankest oli e-menetusena (edaspidi ka e-hange) korraldatud 53 riigihanget (65%).

1.5. Riigihangete korraldamist Eesti Maailikoolis reguleerib RHS § 13¹ alusel 09.05.2014 rektori käskkirjaga nr 1-8/16 kinnitatud „Hankekord“ (edaspidi ka hankekord).

1.6. Majandustehingute tegemisel, sh maksumuselt riigihanke ja lihthanke piirmäära ületavate hangete teostamisel RHS-is sätestatud korrast kinnipidamist on kontrollitud hankija poolt kontrollijale esitatud finantsdokumentide (kulude väljavõtte, arved) ning registris avaldatud dokumentide, hankija selgituste ja hankelepingute alusel.

1.7. Käesolevas kontrollaktis esitatud hankija poolt tasutud maksumused on toodud ilma käibemaksuta.

1.8. Kontrollakti projekt edastati hankijale tutvumiseks 18.12.2015. Hankija kontrollakti projekti kohta vastuväiteid ja märkusi ei esitanud.

2. Riigihangete seaduses sätestatud korrast kinnipidamise kontrollimine

2.1. Riigihanke osadeks jaotamine

RHS § 23 lg 1 alusel ei või hankija jaotada riigihanget osadeks RHS-is riigihanke teostamiseks kehtestatud korra või nõuete eiramiseks, eriti kui hankelepingu esemeks on funktsionaalselt koos toimivad või sama eesmärgi saavutamiseks vajalikud asjad, teenused või ehitustööd.

RHS § 23 lg 2 on sätestatud, et osadeks jaotatud riigihanke iga osa kohta hankelepingu sõlmimisel kohaldatakse kõigi osade summeeritud eeldatava maksumusega hankelepingu sõlmimisele kohaldatavat korda. Sama paragrahvi lõike 3 kohaselt, kui osadeks jaotatava riigihanke kõigi osade summeeritud eeldatav maksumus on võrdne rahvusvahelise piirmääraga või ületab seda, võib hankija kalduda kõrvale RHS § 23 lg 2 sätestatud nõuetest ja kohaldada mõne osa suhtes hankelepingute sõlmimisel vastava osa eeldatava maksumusega hankelepingu sõlmimise korda, eeldusel et nende osade kogumaksumus ei ületa 20 protsenti kogu riigihanke eeldatavast maksumusest ja iga sellise osa maksumus ilma käibemaksuta on asjade või teenuste hankelepingute korral alla 80 000 euro.

2.1.1. Registris toodud menetlusdokumentide põhjal riigihangete läbiviimise õiguspärasuse kontrollimise käigus ilmnes, et hankija on 2014. aasta jooksul samaliigilist riigihanke esemeks olevat ja sama eesmärgi saavutamiseks – trükiste saamiseks (küljendamine, trükkimine ja kujundamine) vajalikku **trükiteenust** (CPV kood: 79810000-5) tellinud mitmes osas, korraldades järgmised riigihanked:

1) avatud hankemenetlus nr 154687 „Trükiteenuse tellimine“, eeldatav maksumus 206 000 eurot (edaspidi riigihange nr 154687);

2) lihthange nr 149344 „Monograafia „Mänd Eestis käsikirja küljendamine, trükkimine ja köitmine“, eeldatav maksumus 6 900 eurot (edaspidi riigihange nr 149344).

Eeltoodust nähtub, et trükiteenuste tellimiseks ettenähtud eeldatav kogumaksumus on 212 900 eurot, mis ületab RHS-i 2. peatükis sätestatu kohaselt riigihanke hankemenetluse korraldamise kohustuse maksumuse piirmäära (40 000 eurot) ning riigihanke rahvusvahelist piirmäära (207 000 eurot).

Riigihanke nr 149344 läbiviimine on kooskõlas RHS § 23 lg 3 sätestatuga. Arvestamata RHS § 23 lg 2, mille kohaselt avatud hankemenetlusega riigihange nr 154687 tuli läbi viia kui rahvusvahelist piirmäära ületav riigihange, on riigihanke nr 154687 läbiviimisel toime pandud järgmised õigusrikkumised.

1) Hankija ei ole registrile esitatud hanketeates (HT) teinud märget, et tegemist on rahvusvahelist piirmäära ületava hankega, mistõttu registril polnud võimalik RHS § 106 kohaselt edastada HT-s sisalduvaid andmeid Euroopa Liidu väljaannete Talitusele. Hankija eelpool kirjeldatud tegevus on vastuolus RHS § 3 p-des 1 ja 4 sätestatud riigihanke korraldamise üldpõhimõtetega, mille kohaselt hankija peab tagama riigihanke läbipaistvuse ja olemasoleva konkurentsi efektiivse ärakasutamise riigihankel.

2) RHS § 35 lg 2, lg 6 p-d 2 ja 3 kohaselt peab riigihanke nr 154687 pakkumuste esitamise minimaalne tähtaeg olema 40 päeva. Hankija on riigihanke 154687 HT kohaselt pakkumuste esitamise tähtajaks määranud 19 päeva, millega on eiranud RHS § 35 lg 2, lg 6 p-d 2 ja 3 sätestatut.

2.1.2. Vastutus riigihanke osadeks jaotamisel tuvastatud õigusrikkumiste eest

RHS § 104 lg 1 p 1 kohaselt teostab rahandusministeerium riiklikku ja haldusjärelevalvet riigihangete korraldamise üle ning väärtegade kohtuvälist menetlust seaduses sätestatud korras ja ulatuses. RHS § 111⁶ lg 1 kohaselt karistatakse HT-s rahvusvahelise piirmääraga võrdse või seda ületava riigihanke eeldatava maksumuse kohta niisuguse märke, mis tagab HT edastamise Euroopa Liidu Väljaannete Talitusele, tegemata jätmise eest, rahatrahviga kuni 300 trahviühikut.

Väärteomenetluse seadustiku (edaspidi VTMS) § 3¹ lg 2 kohaselt ei pea vähetähtsa väärteo korral väärteomenetlust alustama ja võib piirduda väärteotunnustega teo toimepannud isiku suulise hoiatamisega. VTMS § 3¹ lg 4 kohaselt ei ole väärtegu vähetähtis, kui väärteo toimepanemisega on tekitatud kahju või kui väärteoteates on osutatud tekitatud kahjule.

Kuivõrd tuvastatud asjaoludest ei nähtu, et riigihanke 154687 HT-le rahvusvahelist piirmäära ületava hanke kohta märke tegemata jätmisega oleks tekitatud kahju, ei alusta rahandusministeerium võimaliku väärteo tunnuste olemasolu tõendamiseks väärteomenetlust ning piirdub üksnes hankija suulise hoiatamisega.

2.2. Riigihanke menetluse korraldamine

2.2.1. Lihthanke korraldamine

RHS § 15 lg 3 sätestab, et lihthanke korraldamise kohustuse maksumuse piirmäär (edaspidi lihthanke piirmäär) RHS-i tähenduses on 10 000 eurot asjade ja teenuste hankelepingu ja 30 000 eurot ehitustööde hankelepingu korral. RHS § 18² on sätestatud lihthanke korraldamise regulatsioon.

Kontrollimisel tuvastati, et Eesti Maaulikool on lepingute ja arvete alusel asjade ostmiseks ja teenuste tellimiseks teinud järgnevad majandustehingud:

1) tasunud Alphagis OÜ-le kõrghaljastuse inspekteerimise GIS töövahendi (nutirakendus) loomise eest 10 776 eurot;

2) tasunud Quantum Eesti AS-ile kromatograafi varuosa (EXCH-QTOF DEI Pulser Assy-Tested) eest 11 797 eurot;

- 3) sõlminud SEB Liising AS-iga liisingulepingu nr L14102667 Volkswagen Caravelle T5 rentimiseks, maksumus 19 301 eurot (osamaksele lisandub intressimäär EURIBOR 3 kuud + 1.85);
- 4) tasunud Aadi Remmikule töövõtulepingu nr 140535 „Projekti „Piimatootmisettevõtete tootmisprotsessi uuring tulemusmõõdikute süsteemi väljatöötamine“ IV ja V etapi täitmine“ alusel osutatud teenuste eest 18 000 eurot;
- 5) tasunud Epiko TÜ-le põllumajandustootmise majanduslike aspektide ja lisandväärtuse uuringu läbiviimise eest 19 686 eurot;
- 6) tasunud Mediabrands Digital OÜ-le reklaamiteenuste tellimise eest 26 221 eurot;
- 7) tasunud MRM Baltic OÜ-le projekti „Maaülikooli veebilehe kujundus ja HTML“ teostamise eest 11 000 eurot;
- 8) tasunud Selko Security AS-ile tulekahjusignalisatsiooni (ATS) ja suitsuluukide avamissüsteemi seadmete hooldustööde teostamise eest 28 850 eurot.

Eelnimetatud majandustehingute maksumused ületavad lihthanke piirmäära, kuid hankija ei ole nende tehingute tegemiseks nõuetekohaseid lihthankeid korraldanud, millega on rikutud RHS § 15 lg 3 ja § 18². Samuti ei ole hankija p 2.2.1 alapunktides 2, 6 ja 7 nimetatud majandustehingute tegemisel sõlminud kirjalikku hankelepingut, mis on vastuolus RHS § 5 lg 1 sätestatuga, mille kohaselt hankelepingu peab hankija sõlmima kirjalikus vormis, kui selle maksumus ilma käibemaksuta on vähemalt 10 000 eurot.

2.2.2. Hankemenetluse korraldamine

RHS § 15 lg 1 p 2 kohaselt on riigihanke hankemenetluse korraldamise kohustuse maksumuse piirmäär (edaspidi riigihanke piirmäär) 2008. aastal ja hiljem alustatud riigihangete puhul asjade ja teenuste hankelepingu korral 40 000 eurot ning ehitustööde hankelepingu korral 250 000 eurot. RHS § 16 lg 2 sätestab hankija kohustuse läbi viia RHS-i 2. peatükis sätestatud regulatsiooni kohaselt hankemenetlus, kui hankelepingu eeldatav maksumus on võrdne riigihanke piirmääraga või ületab seda.

Kontrollimisel ilmnes, et Eesti Maaülikool on lepingute ja arvete alusel asjade ostmiseks ja teenuste tellimiseks teinud järgnevad majandustehingud:

- 1) tasunud firmadele Baltic Tours AS, CWT Estonia AS, Estravel AS ja GoTravel AS reisiteenuste (koos õhustranspordiga, mille osakaal teenuse kogumaksumusest ületab 50%) eest 229 063 eurot;
- 2) tasunud firmadele Diamedica OÜ, Est-Doma OÜ, Labochema Eesti OÜ, Lanlab OÜ, Ordior Eesti OÜ, Quantum Eesti AS ja Semetron AS laboritarvikute eest 136 760 eurot;
- 3) tasunud Ecoprint AS-ile trükiteenuste eest 44 583 eurot;
- 4) tasunud firmadele Elion Ettevõtted ja EMT AS sideteenuste eest 47 678 eurot;
- 5) tasunud Nortall AS-ile arvutisüsteemide hooldustööde tegemise eest 44 000 eurot.

Eelnimetatud majandustehingute maksumused ületavad riigihanke piirmäära, kuid hankija ei ole nende tehingute tegemiseks nõuetekohaseid hankemenetlusi korraldanud, millega on rikutud RHS § 15 lg 1 p 2 ja § 16 lg 2. Samuti ei ole hankija p 2.2.2 alapunktides 1, 2 ja 3 nimetatud majandustehingute tegemisel sõlminud kirjalikku hankelepingut, mis on vastuolus RHS § 5 lg 1 sätestatuga, mille kohaselt hankelepingu peab hankija sõlmima kirjalikus vormis, kui selle maksumus ilma käibemaksuta on vähemalt 10 000 eurot.

2.3. Riigihanke korraldamise üldpõhimõtetega arvestamine

Kontrollimaks riigihanke korraldamise üldpõhimõtetest kinnipidamist RHS § 15 lg 3 sätestatud lihthanke korraldamise kohustuse piirmäärast allapoole jäävate soetuste ja teenuste tellimise korral, kontrollis rahandusministeerium juhusliku valiku teel järgmiseid hankija majandustehinguid:

1) lepingute ja arvete alusel on turvafirmadele (Securitas Eesti AS, G4S Eesti AS, USS Security Eesti AS) turvateenuste osutamise eest tasutud 20 255 eurot;

2) arvete alusel on Frens Konverentsiteenused OÜ-le konverentsiteenuste osutamise eest tasutud 23 523;

3) arve alusel on Lanlab OÜ-le ultrasügavkülmiku eest tasutud 9 990 eurot.

Viidatud turvateenused ja konverentsiteenused kuuluvad lihtsustatud korras tellitavate teenuste hulka (RHS § 19) ning RHS § 19 lg 3 kohaselt on hankija kohustatud ka lihtsustatud korras tellitavate teenuste tellimisel arvestama RHS § 3 sätestatud riigihanke korraldamise üldpõhimõtetega.

Järelevalvemenetluse käigus polnud hankijal eelnimetatud majandustehingute kohta kontrollijale esitada dokumente, millest nähtuks, et nende tehingute teostamisel on arvestatud RHS § 3 p 1 sätestatuga (hankija peab kasutama rahalisi vahendeid säästlikult ja otstarbekalt ning saavutama riigihanke eesmärgi mõistliku hinnaga, tagades konkurentsi korral erinevate pakkumuste võrdlemise teel parima võimaliku hinna ja kvaliteedi suhte), mis on vastuolus RHS § 3 p 2 sätestatuga, mille kohaselt peab hankija tagama riigihanke läbipaistvuse ja kontrollitavuse.

2.4. Riigihanke aruande ja selle lisa esitamine

2.4.1. Riigihangete nr 154644, 154393, 152949 aruanded on hankija poolt õigeaegselt registrile esitamata, millega on eiratud RHS § 37 lg 1, kus on sätestatud, et hankija esitab registrile 20 päeva jooksul pärast hankemenetluse lõppemist registri veebilehe kaudu riigihanke aruande.

2.4.2. Lihthangete nr 157117, 155986, 154840, 154324, 154302, 154060 riigihanke aruanded on hankija poolt õigeaegselt registrile esitamata, millega on eiratud RHS § 37 lg 2, kus on sätestatud, et hankija esitab registrile riigihanke aruande 20 päeva jooksul pärast hankelepingu sõlmimist ka juhul, kui hankelepingu maksumus ilma käibemaksuta ületab 10 000 eurot asjade või teenuste puhul või 30 000 eurot ehitustööde puhul.

2.4.3. Riigihangete nr 156940, 157117, 156120, 155138, 154872, 154599, 154840, 154643, 154324, 154302, 154060, 152949, 152744, 152373, 150123, 148906 aruannete lisad on hankija poolt õigeaegselt registrile esitamata, millega on eiratud RHS § 37 lg 4, kus on sätestatud, et hankija esitab registrile 20 päeva jooksul pärast hankelepingu või raamlepingu lõppemist riigihanke aruande lisa.

3. Järeldused

3.1. Hankija poolt on kontrollitaval ajavahemikul riigihangete korraldamisel menetlusreeglite kohaldamine ja menetlusdokumentide vormistamine toimunud üldiselt kooskõlas RHS-is sätestatuga. Tuvastatud kõrvalekalded, v.a. õigusrikkumised riigihanke menetluse korraldamisel ning riigihanke aruande ja selle lisa esitamisel (vt käesoleva kontrollakti p 2.2 ja 2.4), on käsitletavad pigem üksikjuhtude kui süstemaatiliste rikkumistena.

3.2. Järelevalvemenetluse käigus ilmses, et hankija on jätnud korduvalt riigihanke menetluse

nõuetekohaselt korraldamata ning ignoreerinud riigihanke aruande ja selle lisa esitamiseks ettenähtud tähtaega, mistõttu tuginedes RHS § 109 lg 2 sätestatule, teeb rahandusministeerium ettepaneku kaaluda käesoleva kontrollakti punktides 2.2 ja 2.4 toodud õigusrikkumiste toimepanemises süüdi olevate ametiisikute distsiplinaarvastutusele võtmist.

Samas juhime tähelepanu, et alates 01.01.2015 on RHS § 111⁷ alusel lihthanke või hankemenetluse korraldamata jätmise väärtekorras karistatav.

3.3. Eesti Maaülikoolis tuleks riigihangete korraldamisel tõhustada asutusesisest teabevahetust ja kontrolli, mis kindlustaks RHS-s sätestatud korra järgimise riigihanke eeldatava maksumuse määramisel, riigihanke osadeks jaotamisel, lihthangete ja hankemenetluste läbiviimisel, registrile riigihanke aruannete ja nende lisade esitamisel ning tagaks riigihanke läbipaistvuse ja kontrollitavuse põhimõttest kinnipidamise.

3.4. RHS § 55 lg 7 kohaselt peab hankija alates 01.01.2013 võimaldama pakkumuste ja taotluste elektroonilist esitamist vähemalt 50 protsendi ulatuses hankija eelarveaastal planeeritavate riigihangete rahalisest mahust. Rahandusministeerium tunnustab Eesti Maaülikooli e-hangete kõrge osakaalu (65%) eest registri kaudu korraldatud riigihangete kogumahust.

4. Tähelepanekud ja soovitused

4.1. Hankekord

RHS § 13¹ sätestab hankija kohustuse kehtestada asutusesisene hankekord, kui tema poolt ühes eelarveaastas planeeritavate asjade ja teenuste riigihangete eeldatav kogumaksumus ületab 80 000 eurot või ehitustööde riigihangete eeldatav kogumaksumus ületab 500 000 eurot.

Eesti Maaülikooli hankekord vastab üldjoontes RHS § 13¹ sätestatule. Täpsustamist vajaks vastutuse määramine õigusvastaselt asjade ostmise ning teenuste ja ehitustööde tellimise eest, samuti alla lihthanke piirmäära olevate riigihangete läbiviimisega ja lihtsustatud korras tellitavate teenuste tellimisega ning väljakuulutamiseteta läbirääkimistega hankemenetluse kohaldamisega seotud regulatsioonid. Hankekorras tuleks täpsustada ka hankeplaanis esitatavaid andmeid ning kehtestada hankekorra ja hankeplaani hankija veebilehel avalikustamise nõue.

Rahandusministeeriumi riigihangete ja riigiabi osakond viis 2014. aasta I kvartalis läbi hankekordade analüüsi, mis on elektrooniliselt kättesaadav aadressil: <https://riigihanked.riik.ee/lr1/web/guest/riigihangete-korraldamine>. Soovitame hankijal esimesel võimalusel viidatud analüüsiga tutvuda ning kaaluda enda asutusesisese hankekorra täiustamise vajadust.

4.2. RHS-i tõlgendamine

Kontrollvisiidi käigus üleskerkinud RHS-i rakendamisega seotud probleemid (riigihanke eeldatava maksumuse määramine ja selle suurusest sõltuvalt menetlusreeglite kohaldamine, riigihanke osadeks jaotamine, hankemenetluse liigi valik, raamleping) on läbi arutatud hankija esindajatega ning antud selgitusi nende edaspidiseks vältimiseks.

Soovitame riigihangete korraldamisega tegelevatel ametnikel tutvuda jooksvalt e-riigihangete keskkonna veebilehel avaldatud juhendmaterjalidega riigihangete korraldamise kohta ning korduma kippuvate küsimuste rubriigiga (e-riigihangete keskkonna infoportaal: <https://riigihanked.riik.ee/lr1/web/guest>).

Täiendavalt juhime tähelepanu, et riigihangete korraldamist puudutavate küsimustega on võimalik pöörduda rahandusministeeriumi poole läbi järgmiste kontaktide: nõustamispäringud: riigihanked@fin.ee; tel 611 3701; registri kasutajatugi: register@riigihanked.riik.ee, tel 611 3693, 611 3703.

(allkirjastatud digitaalselt)

Kati Orgmets
osakonnajuhataja asetäitja
riigihangete ja riigiabi osakond

Järelevalvetoiminguid teostanud ametnik:

Andres Valdna
peaspetsialist
riigihangete ja riigiabi osakond
611 3710; andres.valdna@fin.ee